

Contracepția – statistici alarmante

**Daniela Stan¹,
Mihai Mitran²**

1. Moașă licențiată,
Spitalul Clinic
de Obstetrică-Ginecologie
„Prof. Dr. Panait Sirbu”
București,
Șef Comisie Națională
OAMGMAMR,
specialitatea Moașe,
vicepreședinte OAMGMAMR -
filiala București

2. Medic primar
Obstetrică-Ginecologie,
Șef de lucrări,
Doctor în Științe Medicale,
Spitalul Clinic
de Obstetrică-Ginecologie
„Prof. Dr. Panait Sirbu”,
București,
UMF „Carol Davila”, București

Autor de corespondență:
Daniela Stan
E-mail: daniela_stan07@
yahoo.com

Abstract

Although, worldwide, including in Romania, there are campaigns intended to promote the understanding and use of contraceptive methods, our country still has one of the highest rates of voluntary abortions. Globally, speaking in rates and even in numbers, contraception usage has known a real progress in recent years, but there is still an important rate of couples who don't use any contraceptive methods, or prefer natural ones.

Keywords: contraception, combined oral pills, intrauterine contraceptive device, natural contraceptive methods, abortion, condom, adolescents, calendar contraceptive method

Submission date:
13.02.2018
Acceptance date:
22.02.2018

Contraception – alarming statistics

Suggested citation for this article: Stan D, Mitran M.

Contraception – alarming statistics. *Ginecologia.ro*. 2018;19(1):44-46.

Rezumat

Deși atât pe plan mondial, cât și în România se fac eforturi susținute pentru promovarea metodelor contraceptive și pentru asimilarea lor în rândul populației, în țara noastră rata avorturilor rămâne, în continuare, foarte ridicată. La nivel global, atât procentual, cât și ca număr total, utilizarea contracepției a cunoscut un progres real, dar se remarcă, în continuare, în primul rând, un procent important de cupluri care nu utilizează contracepție și, în al doilea rând, preferința pentru metode naturale.

Cuvinte-cheie: contracepție, COC, DIU, metode naturale, avort, prezervativ, metoda calendarului, adolescente

Fetele de 10-19 ani reprezintă 1.200.000.000 din populația la nivel mondial sau 19% din totalul populației lumii. Multe dintre aceste femei tinere trăiesc în situații defavorizate, atât în țări dezvoltate, cât și în curs de dezvoltare, unde infecțiile cu transmitere sexuală au prevalență ridicată printre adolescente și accesul la sănătatea reproductivă este limitat. Pentru adolescente, mortalitatea perinatală poate fi de două până la cinci ori mai mare decât cea la femeile cu vârste între 20 și 30 de ani. HIV/SIDA, cu impact asupra sănătății populației în Africa și-n alte câteva țări, continuă să fie o boală care afectează o treime din adolescente: 6.000 de tineri infectați zilnic și o treime din infecțiile care apar la tineri de 15-24 de ani. Deși fetele din țările dezvoltate au un acces mai bun la contraceptive și la îngrijirea sănătății reproductivă, acestea au tendința de a iniția activitatea sexuală mai devreme, de multe ori fără capacitatea de a prevedea consecințele. Fetele din țările în curs de dezvoltare pot începe activitatea sexuală mai târziu, în adolescență, dar fără a beneficia de educație privind sănătatea reproductivă și accesul la contraceptive. Abuzul sexual apare la una din patru fete de 20 de ani și unu din șase băieți. Fetele care au fost abuzate sexual tind să își provoace avort punându-și în pericol viața. În 2014, conform CDC (Centers of Disease Control and Prevention), aproximativ 250.000 de copii au fost născuți de femei cu vârste între 15 și 19 ani, cu o natalitate de 24,2 la 1.000 de femei din acest grup de vârstă, cu o scădere de 9% față de 2013. Adolescenții par să fie mai puțin activi sexual, iar cei activi utilizează mai multe metode de protecție față de anii anteriori.

Natalitatea la adolescentele de 15-19 ani a scăzut în 2014 față de 2013 astfel: 12% la indienii americani, 11% la afro-americanii non-hispanici, 11% la asiatici, 9% la hispanici și 7% la albi non-hispanici. Condițiile socioeconomice precare, cum ar fi slaba educație și venitul scăzut al familiei adolescentelor, pot contribui la o natalitate ridicată în rândul acestora.

În 2018, sarcinile neplanificate rămân o provocare semnificativă în țările cu venituri mici și medii, prin impactul pe care îl au asupra vieții femeilor tinere și a comunităților locale. În general, în fiecare an, se estimează că există 80 de milioane de sarcini neplanificate la nivel global.

- Aproximativ 222 de milioane de femei din întreaga lume doresc să fie capabile să prevină o sarcină nedorită, dar nu pot avea acces la metode contraceptive moderne și sigure.
- Aproximativ 16 milioane de adolescente rămân gravide, în special în țările cu venituri mici și mijlocii.
- Aproximativ 289.000 de decese pe plan mondial se datorează complicațiilor legate de sarcină.
- Posibilitatea decesului matern este inadecvat înțeleasă în rândul adolescentelor. Complicațiile avorturilor practicate în condiții nesigure sunt răspunzătoare de apariția a 47.000 de decese materne pe plan mondial.
- În Africa Subsahariană, 8-25% dintre fete trebuie să renunțe la școală, fiind incapabile să finalizeze o anumită formă educațională din cauza apariției unei sarcini neplanificate. În plus, gravidele adolescente sunt mult mai susceptibile de a avea copii prematuri sau cu greutate scăzută la naștere, precum și o rată mai mare de mortalitate neonatală.

FOTO: SHUTTERSTOCK

În 2017, 225 de milioane de femei nu au avut acces la contracepție la nivel global, rezultând 74 de milioane de sarcini neplanificate, sănătate deficitară și peste 500.000 de decese materne. Accesul universal la sănătatea sexuală și reproductivă rămâne o realitate îndepărtată pentru mulți dintre oamenii săraci, marginalizați și vulnerabili din lume, femei, bărbați și tineri.

În 2017, aproximativ 43% dintre adolescentele din SUA cu vârste între 15 și 19 ani au avut relații sexuale, iar 4 din 5 (86%) au folosit metode contraceptive. Sub 5% din adolescente au utilizat metodele cele mai eficiente. Nașterile la adolescente s-au redus în SUA, dar peste 273.000 de copii au fost născuți de către acestea. Aproximativ 90% din tineri utilizează metode contraceptive, în special dispozitivele intrauterine cunoscute drept Contracepția Reversibilă de Lungă Durată (Long-Acting Reversible Contraception - LARC), care protejează de sarcină timp de 3-10 ani. Conform UNECE Regional Report – ICPD Beyond 2014 (United Nations Economic Commission For Europe - International Conference on Population and Development), deși în ultimii 20 de ani proporția mamelor adolescente a scăzut și este relativ mică (sub 5% dintre copii fiind născuți de către mame adolescente), există diferențe semnificative între regiuni: cel mai ridicat procentaj îl deține Georgia (13%), iar cel mai scăzut, Elveția (2%). Reducerea numărului de sarcini nedorite ar putea evita 60% din decesele materne și 57% din decesele infantile (OMS, 2014). Cum sarcinile nedorite afectează populațiile sărace și vulnerabile în mod disproporționat, accesul la contraceptive esențiale rămâne o preocupare pentru redresarea inechității globale. În plus, multe sarcini nedorite se încheie cu avort indus. Utilizarea metodelor contraceptive a crescut în multe părți ale lumii,

în special în Asia și America Latină, dar continuă să fie scăzută în Africa Subsahariană. La nivel global, utilizarea mijloacelor moderne de contracepție a crescut ușor, de la 54% în 1990 la 57,4% în 2017. La nivel regional, proporția utilizării unei metode contraceptive moderne la femeile cu vârste cuprinse între 15 și 49 de ani a fost relativ aceeași între 2008 și 2017. În Africa, a variat de la 23,6% până la 27,6%, în Asia a crescut ușor, de la 60,9% la 61,6%, iar în America Latină și Caraibe a crescut de la 66,7% la 67%. În perioada 2015-2030, în cadrul Agendei pentru Dezvoltare Durabilă, utilizarea contraceptivelor se prevede a se dezvolta în special în regiunile în care mai puțin de jumătate dintre femei sunt căsătorite sau sunt într-o relație stabilă, de vârstă reproductivă. Prevalența contraceptivă se estimează că va crește de la 17% la 27% în Africa de Vest, între 23% și 34% în Africa de Mijloc, de la 40% la 55% în Africa de Est și de la 39% la 45% în Melanezia, Micronezia și Polinezia. Aproape 800 de milioane de femei căsătorite sau în uniune vor utiliza metode contraceptive în anul 2030. La nivel global, numărul de femei cu o nevoie nesatisfăcută de planificare a familiei se va schimba puțin, de la 142 de milioane în 2015 la 143 de milioane în 2030, ca urmare a creșterii numărului de femei căsătorite sau în uniune, de vârstă reproductivă, în Africa Subsahariană, și prin creșterea cererii de planificare familială^(7,8). În 2015, s-a realizat studiul „Subutilizarea metodelor moderne de contracepție: cauze care stau la baza sarcinilor nedorite ulterioare”, în 35 de țări cu venituri medii și mici. Analiza a arătat că patru din cinci sarcini nedorite ar fi putut fi prevenite dacă s-ar fi folosit metode moderne de contracepție. Utilizarea unor metode tradiționale și nefolosirea oricărei metode de contracepție au crescut rata sarcinilor nedorite de 3 și respectiv 14 ori.

La femeile active sexual care nu doresc sarcina, neutilizarea contraceptivelor s-a raportat mai ales din cauza temerii de efecte secundare/probleme de sănătate, a opoziției religioase și a subestimării riscului de sarcină. În concordanță cu alte studii, femeile cu cel mai scăzut nivel de educație și sărace au avut cea mai mică probabilitate de a utiliza orice metodă de contracepție. Lipsa de cunoștințe despre contraceptive și costul au fost mai puțin citate ca motive pentru neutilizare. Femeile care au avut o sarcină nedorită pot mai degrabă să-și amintească și să raporteze comportamentele sexuale, comparativ cu cele care nu au avut o sarcină nedorită. O altă limitare ar putea fi faptul că puține femei raportează o sarcină curentă în primul trimestru, iar sarcinile nedorite sunt, probabil, subraportate. Unele sarcini întrerupte nu pot fi incluse în grupul sarcinilor curente. DHS nu a inclus întrebări referitoare la motivele pentru care nu folosesc metode contraceptive. Acest studiu are multe implicații. Femeile care nu folosesc contraceptive moderne au frecvent probleme de sănătate, dar cele mai multe probleme de sănătate nu sunt susținute de dovezi. În timp ce unele femei întrerup contraceptivele din cauza efectelor secundare, altele le reduc câteva luni. Reasigurarea personalului sanitar, educația în ceea ce privește efectele adverse obișnuite, tratamentul judicios al simptomelor și schimbarea metodelor le pot permite femeilor să se protejeze prin metodele contraceptive moderne.

România – cu o istorie de doar 24 de ani de utilizare legală a metodelor contraceptive – a înființată în 1994 Rețeaua Națională de Planificare Familială, prin Ordinul nr. 136/1994 al Ministerului Sănătății Publice, care a elaborat, împreună cu diferite ONG-uri, parteneriate cu instituții guvernamentale naționale și internaționale, programul răspunzător de sănătatea reproducerii.

Datele referitoare la modul în care tinerii utilizează contracepția în România sunt îngrijorătoare: mai mult de 60% dintre tinerele cu vârsta între 15 și 18 ani nu au folosit niciodată o metodă contraceptivă. Mulți dintre tineri încă folosesc metode contraceptive naturale, aproape două treimi utilizând metoda calendarului și metoda contactului întrerupt. De asemenea, până la 24% dintre femei au ales cel puțin o dată contracepția de urgență, 30% au folosit metoda calendarului și aproximativ 30% metoda contactului întrerupt. Din rândul celor care au ales pilula ca metodă contraceptivă pentru primă oară, 80% au mers la medicul ginecolog, toate femeile de vârstă fertilă au auzit de cel puțin o metodă contraceptivă, 84,3% au folosit cel puțin o metodă contraceptivă, 94,1% știu de existența prezervativului și 87,8% știu de existența pilulei contraceptive.

În 2004, România a ocupat primul loc în Europa ca număr de avorturi (considerat mijloc de contracepție) înregistrate

anual, cu 0,84 avorturi per femeie, conform studiilor de sănătatea reproducerii efectuate în anii 1993 și 2004, iar în 2006 (conform Health for All), rata avorturilor a fost de 68 la 1.000 de nașteri (comparativ cu 95 în Federația Rusă, Polonia sub 1, iar media europeană: 1). În anul 2007, România a ocupat locul al treilea în Europa în privința numărului întreruperilor de sarcină, după Marea Britanie și Franța, potrivit Biroului European de Statistică, Eurostat.

În 2008, peste jumătate dintre femei nu s-au protejat de o sarcină nedorită, deși există 40 de combinații și variante de metode contraceptive moderne care puteau fi folosite de un cuplu. S-au efectuat aproape 128.000 de avorturi, dintre care 10% la mame cu vârste între 15 și 20 de ani. În 2009, România a fost una din țările cu cele mai mari rate ale avorturilor din lume (78/100 femei de vârstă fertilă, 350 avorturi/zi). 88% dintre femei dețineau informații referitoare la contraceptive și, cu toate acestea, doar 10% dintre ele le-au folosit. România a ocupat primul loc în Europa în ceea ce privește numărul de nașteri înregistrate în rândul minorelor, în medie 8.500 pe an. 43 de mame dintr-o mie nu ajunseseră la vârsta majoratului în 2009, potrivit studiilor UNICEF. Conform aceluiași studiu, doar 14% dintre femeile active sexual folosesc pilula contraceptivă, iar 32% sunt din grupa de vârstă 15-19 ani.

În 2010, peste 60% dintre adolescentele între 15 și 18 ani active sexual nu au folosit niciodată metode contraceptive, conform unui studiu la nivel mondial realizat pe un eșantion de 1.056 de tinere din România. Două treimi dintre tineri au utilizat contracepția naturală, iar 24% dintre femei au ales cel puțin o dată contracepția de urgență. 84,3% dintre femeile de vârstă fertilă au folosit cel puțin o metodă contraceptivă, 94,1% cunosc prezervativul și 87,8% pilula contraceptivă, iar 20% dintre femei nu se protejează (conform unui studiu realizat de GFK România în 2010 și publicat în RoMedic). Dintre femeile de vârstă fertilă, mai puțin de 9% folosesc pilula anticoncepțională. Dintre toate metodele contraceptive cunoscute, avortul rămâne cea mai utilizată metodă, în mare parte din cauza ignoranței și a lipsei de educație.

Date recente publicate de OMS arată că România are cea mai mare rată a avorturilor din Europa (480 la 1.000 de născuți vii, ceea ce reprezintă dublul mediei din Uniunea Europeană). Totodată, țara noastră are una dintre cele mai ridicate rate ale mortalității materne (27 de decese la 100.000 de născuți vii, România fiind depășită de Albania și Republica Moldova, cu o rată de 31, respectiv 32 la 100.000 de născuți vii). ■

Conflict of interests: The authors declare no conflict of interests.

Bibliografie

1. <http://www.euro.who.int/en/health-topics/Life-stages/sexual-and-reproductive-health/news/news/2017/05/achievements-and-challenges-in-improving-sexuality-education-discussed-at-selfie>
2. http://whqlibdoc.who.int/publications/2010/9789241563888_eng.pdf
3. http://www.who.int/topics/family_planning/en/
4. U.S. Medical Eligibility Criteria for Contraceptive Use, 2010. <http://www.cdc.gov/mmwr/pdf/rr/rr59e0528.pdf>
5. <http://www.romedic.ro/contraceptie-planning-familial-0C201>
6. http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0011/53858/E92606.pdf
7. <http://unfpa.ro/CP/SR/SRS/?cauta=contraceptiv&limba=Ro>
8. Raportul privind obiectivele de dezvoltare ale mileniului pentru 2010 elaborate de Organizația Națiunilor Unite http://www.apd.ro/files/proiecte/Suport_de_curs-Lumea_mea_creste.pdf
9. <http://www.engenderhealth.org/our-work/family-planning/index.php>
10. Studiu al sănătății reproducerii în România, mai 2005, https://www.unicef.org/romania/ro/Studiul_Sanatati_Reproducerii.pdf
11. World Contraceptive Use 2010. http://www.un.org/esa/population/publications/wcu2010/WCP_2010/Data.html